

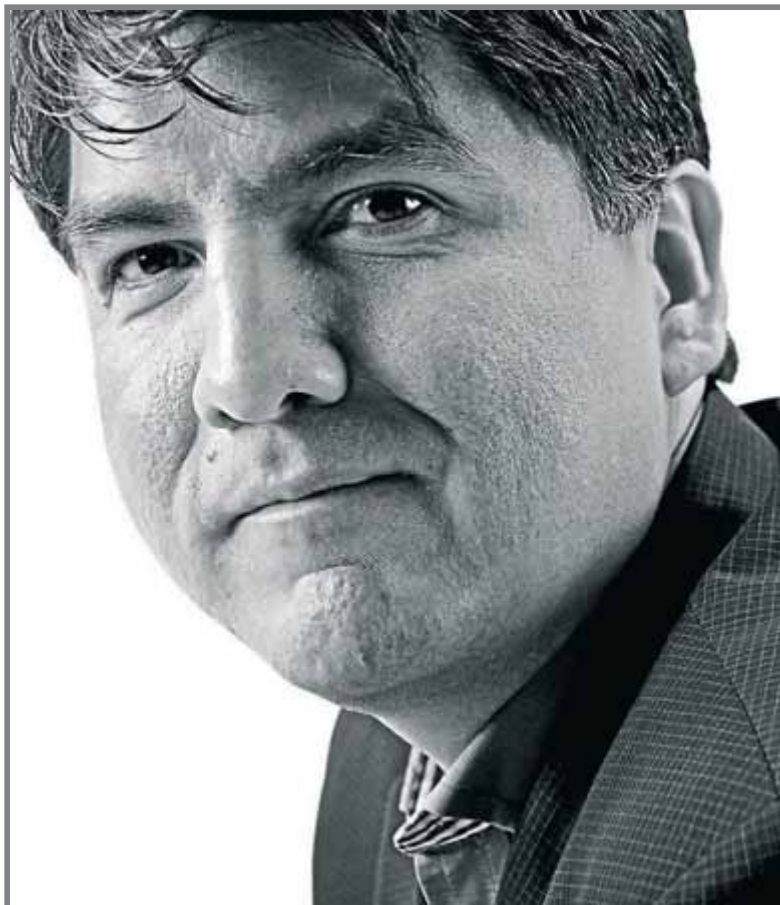
L'indi de reserva que es va tornar nòmada

Sherman Alexie
torna a ser publicat
per 1984 amb 'Diari
del tot verídic d'un
indi a mitja jornada'
ARXIU

Els seus autors preferits són Walt Whitman i John Steinbeck, i ha escrit en anglès els més de vint llibres (entre reculls de poesia, conte i novel·la) que ha publicat fins ara, però sota el pseudònim de Sherman Alexie s'amaga un escriptor amerindi. Nascut el 1966 a Wellpinit, Washington, a la reserva de la tribu Spokane, en quina altra llengua hauria pogut fer-ho? Del miler escàs que suma aquesta població, només unes cent persones coneixen la llengua nativa. El dels pobladors originaris d'Amèrica va ser un genocidi demogràfic i cultural quasi perfecte, és cosa sabuda. Dins aquest *quasi* sobreviuen el grapat d'indis de reserva encara no destruïts per l'alcoholisme, la pobresa, la desesperança i la violència dels sense futur. Aquesta és la matèria literària de què es nodreix *Diari del tot verídic d'un indi a mitja jornada*, que té el mèrit de retratar des de dins el món dels indis americans al segle XXI, molt lluny dels clixés amb què els han retratat la literatura i el cinema *anglo*.

La cultura (o cultures) nativa americana no ens és desconeguda només pel motiu obvi que pràcticament ha desaparegut, absorbida i desnaturalitzada pels blancs, sinó també perquè el seu corpus de relats, que la tradició volia transmesos de manera oral, no ha adoptat l'escriptura per expressar-se fins que el nomadisme no s'ha vist confinat a la reserva. Dins aquest panorama d'aculturació, què pot tenir a dir (d'específicament indi) un escriptor que, com Alexie, no és especialment nostàlgic del passat?

Tornant al *Diari del tot verídic*... –amb què

l'autor s'estrena en la literatura dita *Young adult*, i que Edicions de 1984 ha tingut l'encert de triar per encetar la col·lecció juvenil *Propera parada*–, les peripècies del seu *alter ego* de catorze anys Arnold Spirit transcorren a Wellpinit, Washington, però podrien trobar un eco a la Mina, Catalunya. O a Lilla, França. O en qualsevol terra sense arrels. Perquè el llibre se situa en una frontera (entre l'adolescència i l'edat adulta, entre els indis i els blancs, entre l'abandó i l'esperança) movedissa, i gira al voltant d'una identitat làbil, qui sap si impossible.

Per sort, l'Arnold és un xaval amb un parell de daixonses, disposat a desafiar el propi

destí. Un bon dia tira al cap d'un *profe* el llibre de fa trenta anys amb què encara estudien a la seva escola de la *rese*. Després que l'expulsin, decideix matricular-se a l'institut dels blancs. Aquí arrenca la història, que el porta a enamorar-se d'una noia de pell translúcida, a convertir-se en un crac del bàsquet, a ballar-se amb el seu millor amic indi, que el considera un traïdor, a haver d'encaixar una rebuda per part dels blancs molt millor del que s'esperava...

Narrat en forma memorialística més que no pas dietarística –el títol desconcerta una mica–, des d'un present ja adult, el llibre excel·leix en l'elecció del punt de vista –la persona madura que adopta la veu de la pròpia adolescència, que sona actual i propera quan ho ha de fer però que es pot elevar sense que canti i se'n senti la versemblança– tant com en l'humor. L'humor quasi com una manera d'estar al món. Aquella boja que reia

sola al metro era jo, llegint sobretot els primers capítols, abans que l'humor descordat de les primeres escenes anés evolucionant, perquè la caricatura que provoca rialles és incompatible amb la tendresa. Barrejada amb la intel·ligència més mordaç, solca tot el llibre: en l'admiració per la figura de l'àvia, en la condescendència amb el pare borratxo, en la construcció de la seva pròpia persona.

Vaja, un exemple tan bo de literatura juvenil que se li podria treure l'adjectiu i tot. Per reblar el clau, en l'edició nostrada, la magnífica traducció de Yannick Garcia fa aquest diari del tot verídic en català. ✱

L
La cultura índia ha desaparegut, absorbida pels blancs, i per una tradició oral que s'ha perdut quan el nomadisme s'ha vist confinat a la reserva

FEMINITATS ADA CASTELLS

El novel·lista Lluís-Anton Baulenas acaba de publicar a RBA un llibre tragicòmic reivindicant la lectura en paper. Amb el títol i el subtítol ja veiem quin to gasta. *L'últim neandertal. Crònica partidista de la transició del lector en paper al lector digital* és un últim adéu nostàlgic a una manera de llegir que, en teoria, s'anirà substituint per una altra de més pràctica, més còmoda i més tecnològica, sí, però també menys aromàtica, menys emotiva i menys romàntica.

És plaent comprovar com les prediccions relacionades amb el llibre digital han anat fallant una per una, com si els lectors no fóssim uns consumidors tan previsibles com la res-

Una última carta als Reis

ta. Què s'han pensat els prepotents estudiosos del comerç? Per alguna cosa som sàpiens sofisticats! Fa una dècada semblava que el paper moria irremeiablement i que tots aniríem amunt i avall amb *e-books* que ens salvarien del mal desquena i els oblots. Deu anys després no cal fer gaires estadístiques per

adonar-se que encara és un giny minoritari. Amb un simple viatge en metro comprovarem que el paper encara guanya la batalla.

De tota manera, l'amant del mètode de lectura tradicional sap que ja pot començar a posar les barbes en remull i, desesperat, Baulenas el guia en la recerca d'arguments per defensar el caduc objecte que li ha despertat tantes passions.

De cara a aquestes dates, l'escriptor s'agafa a vanes esperances quan afirma: "Tots els llibreters ho saben i uns quants ho diuen: aquest és el destí final probable dels llibres de paper, esdevenir regals." Nosaltres només podem dir: "Que els Reis Mags l'escoltin!" ✱